

Obračun plaće

Marija Jurišić Šarlija,
Manuela Brnčić Dadić, Split

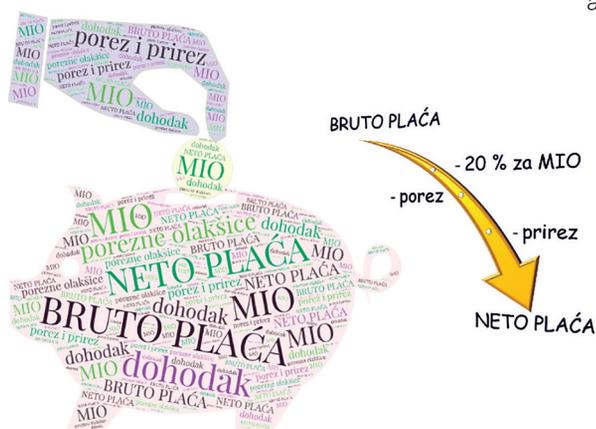
Godinama se obračun plaće obrađuje u ekonomskim školama, a vrlo rijetko u ostalim srednjim školama. Novim kurikulum predviđeno je obrađivanje tog sadržaja u redovnoj nastavi matematike. Tumačenje platne liste predstavlja temeljnu financijsku vještinu svakog radnog pojedinca i onog koji će to postati – učenika.

Plaća

Plaća je iznos novca koji poslodavac plaća zaposleniku obično jednom mjesečno za njegov rad na temelju sklopljenog ugovora o radu. Osnovni pojmovi su brutoplaća, doprinosi iz plaće – mirovinsko invalidno osiguranje, doprinosi na plaću – redovno zdravstveno osiguranje, dohodak, osobni odbitak,

porez, prirez i netoplaća. U kurikulumu matematike drugog razreda srednje škole za dva sata nastave tjedno razrada ishoda MAT SŠ A.2.1., MAT SŠ B.2.1. *Primjenjuje postotni račun* predviđa da učenici razlikuju i objašnjavaju brutoplaću i netoplaću te primjenjuju postotni račun za izračun netoplaće. Moguće je taj sadržaj realizirati i u svim prvim razredima srednjih škola ishodom MAT SŠ B.1.3. *Primjenjuje proporcionalnost, postotke, linearne jednadžbe i sustave.*

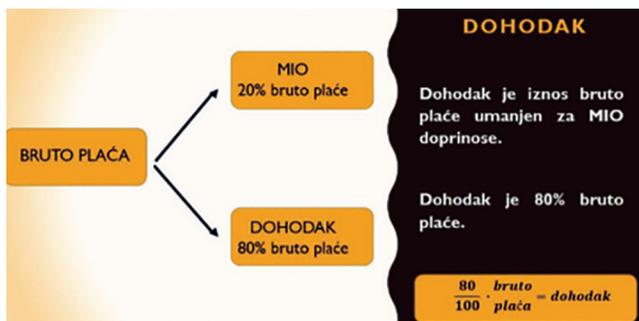

Za obračun plaće moguće je koristiti *Kalkulatore plaće* besplatno dostupne na internetu. Zadaća nastavnika je objasniti učeniku što temeljni pojmovi znače te kome se uplaćuje i za što se troši izdvojeni novac iz plaće. Potrebno je skrenuti pozornost učeniku na socijalni aspekt plaće i stvarati svijest odgovornog ponašanja prema vlastitim i društvenim financijama. Kako smo prijašnjih godina kroz radionicu (2 školska sata) tijekom Europskog tjedna novca upravo realizirale ovaj ishod, prikazano je u daljnjem tekstu.

Marija Jurišić Šarlija, prof. mentor, Zdravstvena škola Split, Split, marija.jurismic-sarlija@skole.hr
Manuela Brnčić Dadić, prof., Obrtna tehnička škola Split, Split, manuela.brncic-dadic@skole.hr

Tijek radionice

Učenike smo podijele u heterogene grupe i uvele ih u temu pitanjima: "Što je plaća?, Tko je uplaćuje?, Dobiva li radnik cjelokupan iznos novca koji uplati poslodavac? ...". Nakon rasprave podijelili smo im poveznicu za *online* prezentaciju na edutoriju <https://bit.ly/31RFeKf> naslova "Obračun plaće" dostupnu za preuzimanje na pametnom telefonu, tabletu, računalu. U prezentaciji su objašnjeni temeljni pojmovi izračuna plaće na jednostavan način. Vrlo brzo su je proučili, nakon čega smo im podijelili listić sa zadacima. Tijekom rješavanja zadataka prezentacijom su se često koristili.

Listić za učenike

Koristeći strategiju rješavanja problema, učenici su grupno rješavali listić. Svaka grupa učenika dobila je zadatke s različitim bruto iznosom, osobnim odbitcima i prirezima. Smisao rješavanja listića je povezivanje osnovnih pojmova obračuna plaće s realnim situacijama te grupiranje informacija u smislene cjeline.

Primjer listića jedne grupe:

- Ivanova brutoplaća iznosi 6 250,00 kn. Izračunajte iznos njegove netoplaće ako on živi u Matuljima i samac je te izračunajte ukupni trošak njegove plaće.
- Ako se Ivanova brutoplaća nije promijenila, ali obiteljski status je – uzdržava jedno dijete, kako će se to odraziti na njegovu netoplaću?
- Kako bi se promijenila Ivanova netoplaća ako on uzdržava dvoje djece i suprugu, a ne samo jedno dijete?
- a) Mijenja li se iznos uplata za Ivanovo mirovinsko osiguranje promjenom njegovog obiteljskog statusa? (Objasni.)
b) Izračunajte koliko godišnje poslodavac uplaćuje doprinosa za mirovinsko osiguranje Ivanu.

c) Pretpostavimo li da Ivanov radni vijek traje 38 godina, koliko će biti ukupno uplaćeno doprinosa za mirovinsko osiguranje? Koliki će dio tog iznosa biti uplaćen u I. stup, a koliko u II. stup?

d) Kakvoj se mirovini može nadati Ivan (maloj, srednjoj, velikoj)? (Objasni.)

5. a) Ima li Ivanov obiteljski status, tj. porezne olakšice koje na osnovu obiteljskog statusa koristi, utjecaja na porez i prirez? (Objasni.)

b) Istraži tko određuje stope poreza i prireza te što se financira iz poreza, a što iz prireza.

6. Je li obračun plaće socijalno osjetljiv? Objasnite svoj zaključak.

Red. br.		Iznos u kunama
I.	Bruto plaća	
II.	Doprinosi iz plaće 20%	
	I. stup 15% →	
	II. stup 5% →	
III.	Dohodak (I.-II.)	
IV.	Osobni odbitak	
V.	Porezna osnovica (III.-IV.)	
	za stopu 24% (do 30 000kn)	
	za stopu 36% (preko 30 000)	
VI.	Porez na dohodak	
	po stopi 24%	
	po stopi 36%	
VII.	Porez na dohodak ukupno	
VIII.	Prirez porezu na dohodak- po stopi <input type="text"/> %	
IX.	Porez i prirez ukupno	
X.	Neto plaća(III.-IX.)	
XI.	Doprinosi na plaću	
	za obavezno zdravstveno osiguranje 16.5%	
XII.	Ukupni trošak plaće (I.+XI.)	

MNEMOTEHNIKA – brutoplaća i netoplaća

7. a) Ima li Ivanov obiteljski status, tj. porezne olakšice koje na osnovu obiteljskog statusa koristi, utjecaja na uplate za obavezno zdravstveno osiguranje? (*Objasni.*)
 b) Ovisi li Ivanova zdravstvena prava (prava njegove obitelji) o veličini doprinosa na plaću koje za Ivana uplaćuje poslodavac? (*Objasni.*)
8. Koliki je postotak ukupnog troška Ivanove plaće njegova netoplaća bez djeteta ili s jednim djetetom kao poreznom olakšicom?

Preporučujemo da se u prvom zadatku koriste iznosi minimalne brutoplaće, prosječne hrvatske brutoplaće i barem jedan primjer iznadprosječne brutoplaće. Te podatke učenici bi sami trebali pronaći na internetu. Primijetili smo tijekom radionice da su učenici mišljenja kako poslodavac određuje minimalnu plaću radnika. Minimalnu plaću za narednu godinu propisuje vlada RH.

Nakon što su izračunali mjesečne doprinose za mirovinsko osiguranje, tražili smo od učenika da izračunaju njihov godišnji iznos. Diskusijom i usporedbom godišnjih mirovinskih doprinosa različitih grupa zaključili su da će se očekivane mirovine jako razlikovati.

Izračunavši doprinose na plaću, učenici su morali izračunati godišnju vrijednost tih doprinosa. Bili su jako iznenađeni velikim razlikama u dobivenim vrijednostima, znajući da iz njih proizlaze jednaka zdravstvena prava.

Rješavajući ovaj listić osvijestili su da kroz porezne olakšice država potiče određene obiteljske statuse i vrijednosti. Dakle, pokušali smo učenicima dočarati socijalni element obračuna plaće.

Tema je pogodna i za druge strategije učenja i poučavanja kao što je istraživački rad učenika. Za zainteresiranim učenicima ponudile smo da zadatak riješe na način da primijene zakone obračuna plaće u nekoj/nekim zemljama EU-a.

Zaključak

Tijekom radionice učenici su bili izuzetno zainteresirani i motivirani. S lakoćom su primjenjivali postotni račun. Grupe su prezentirale svoje izračune, kritički prosuđivale i argumentirale razliku mirovina građana, socijalni element plaće, obaveze i troškove poslodavca itd. Moguće je ostvariti korelaciju s međupredmetnim temama *Poduzetništvo*, *Osobni i socijalni razvoj* i *Zdravlje*.

Sudjelovanjem u radionici učenici su dobili uvid u osnove obračuna plaće. Samom sadržaju svakako je mjesto u redovitoj nastavi matematike za čiju je kvalitetnu obradu potrebno nekoliko nastavnih sati.

LITERATURA

- 1/ <https://www.isplate.info/kalkulator-place-2019.aspx>
- 2/ https://www.rrif.hr/kalkulator_placa.html
- 3/ <https://www.stedopis.hr/wp-content/uploads/2016/06/Moj-novac-moja-buducnost.pdf>
- 4/ S. Varošaneć (2019.): *Matematika 1*, udžbenik za prvi razred gimnazija i strukovnih škola (za 3 ili 4 sata nastave tjedno), Element, Zagreb.